

Priklausomybės nuo interneto prevencijos ir intervencijos galimybės mokykloje

Giedrė Kisielė

socialinė pedagogė, grupių konsultantė,
individualiosios psichologijos,
psichoterapijos ir analizės programos kursantė

Sąvokos

- **Preveñcija** (lot. praeventio - prieš įvykį), išankstinis kelio užkirtimas, užbėgimas už akių kokiam nors, paprastai neigiamam, reiškiniui ar įvykiui (DLKŽ, VLE)
- **Prevencija** - tai plati sąvoka, apimanti įvairias intervencines priemones, kuriomis siekiama koreguoti asmenų elgesį tam, kad tam tikras neigiamas reiškinys neatsirastų, o jei atsirado - kad jis sumažėtų ar visai išnyktų (O'Connell ir kt., 2009)

Prevensija

Caplano sistema (1964):

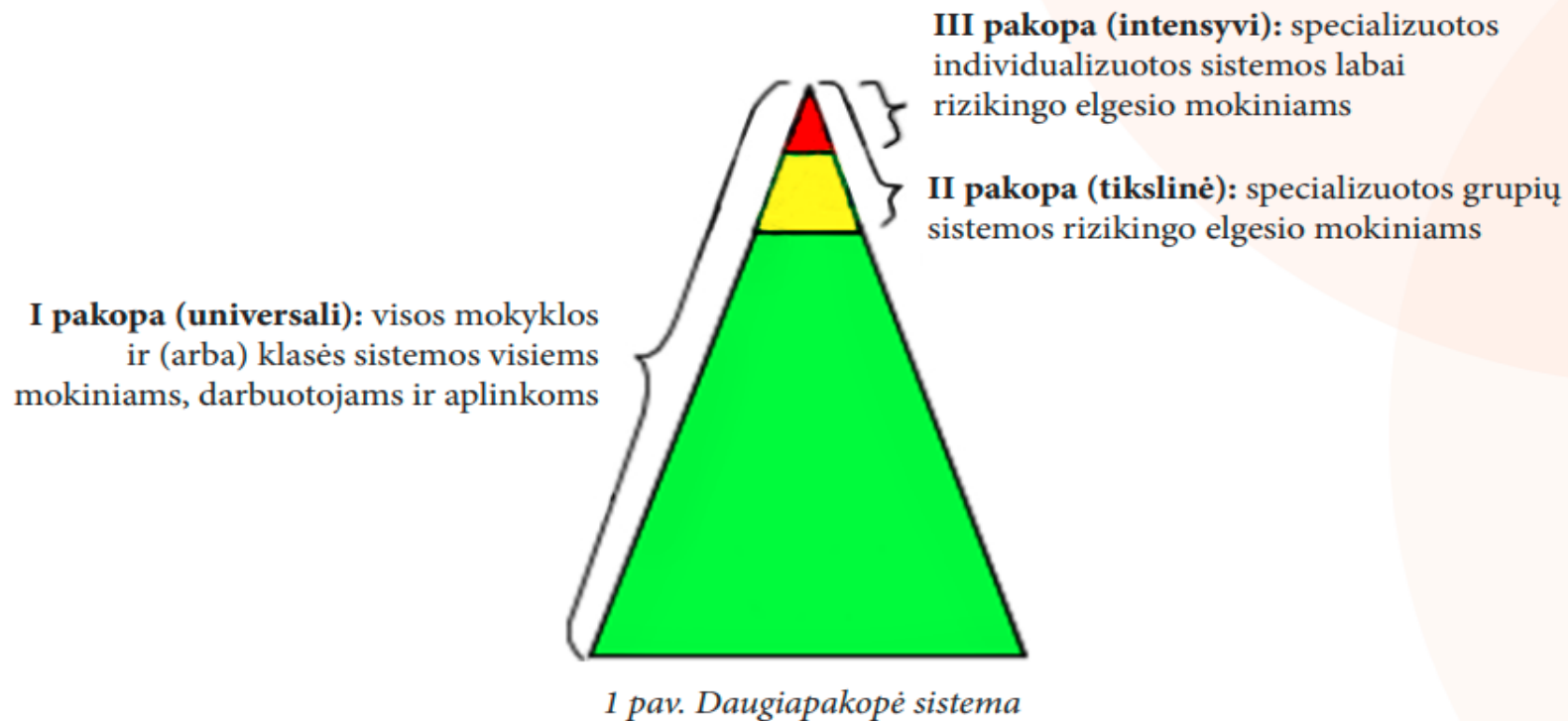
- pirminė prevencija
- antrinė prevencija
- tretinė prevencija

Gordono sistema (1983):

- bendroji prevencija
- atrankinė prevencija
- tikslinė prevencija

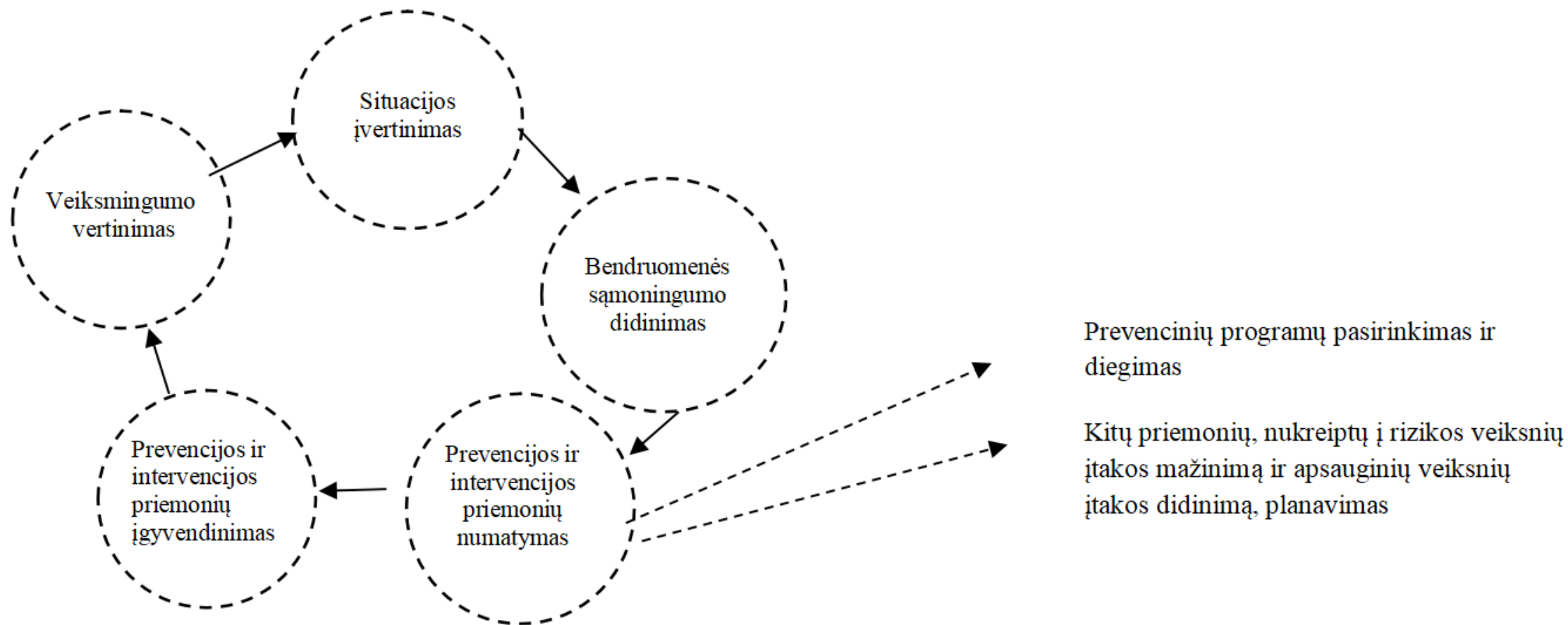

Daugiapakopiškumo principas (PEPIS sistema)

(Patarimai mokyklų bendruomenėms: kaip įgyvendinti pozityvaus elgesio palaikymo ir intervencijų sistemą klasės lygmeniu, NŠA, 2022)

Prevencija kaip procesas

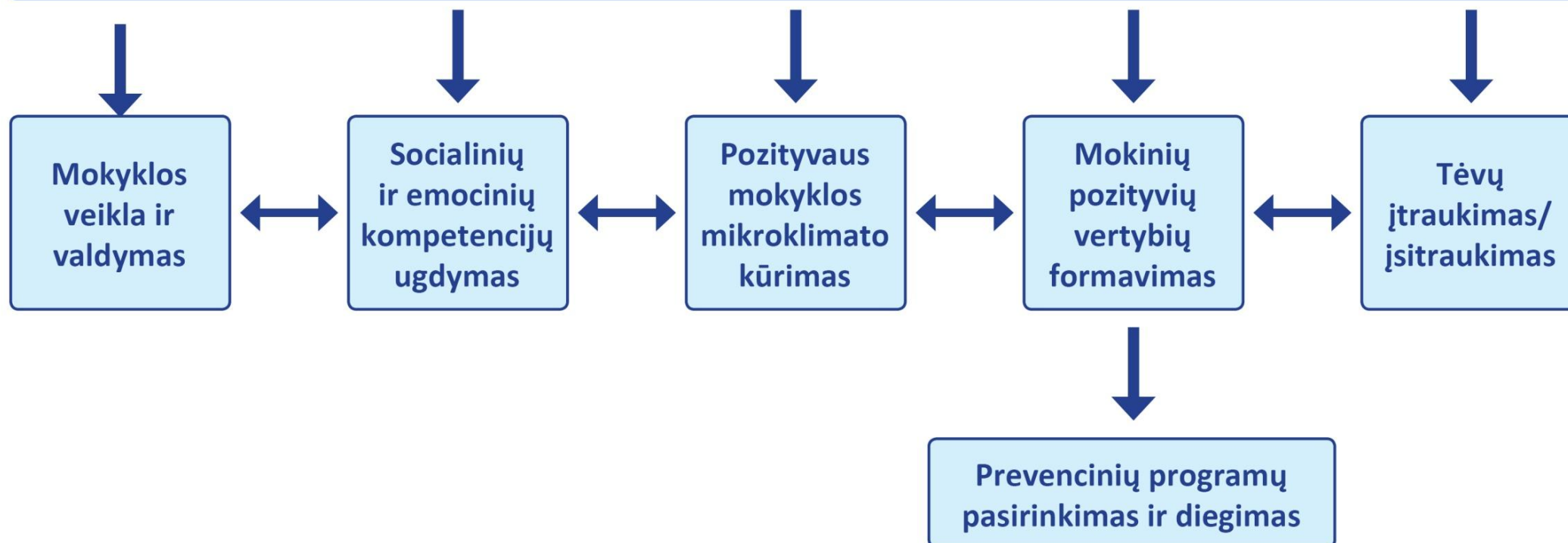
Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijų (2017) priedo SAUGIOS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMO KOMPONENTAI elementas

SAUGIOS APLINKOS MOKYKLOJE KŪRIMO KOMPONENTAI

Saugi aplinka yra palanki mokinio asmenybės augimui, brandai ir ugdymuisi.
Psichologinio mokinių atsparumo galimam neigiamam socialinių rizikų poveikiui stiprinimas.

PREVENCINĖ VEIKLA

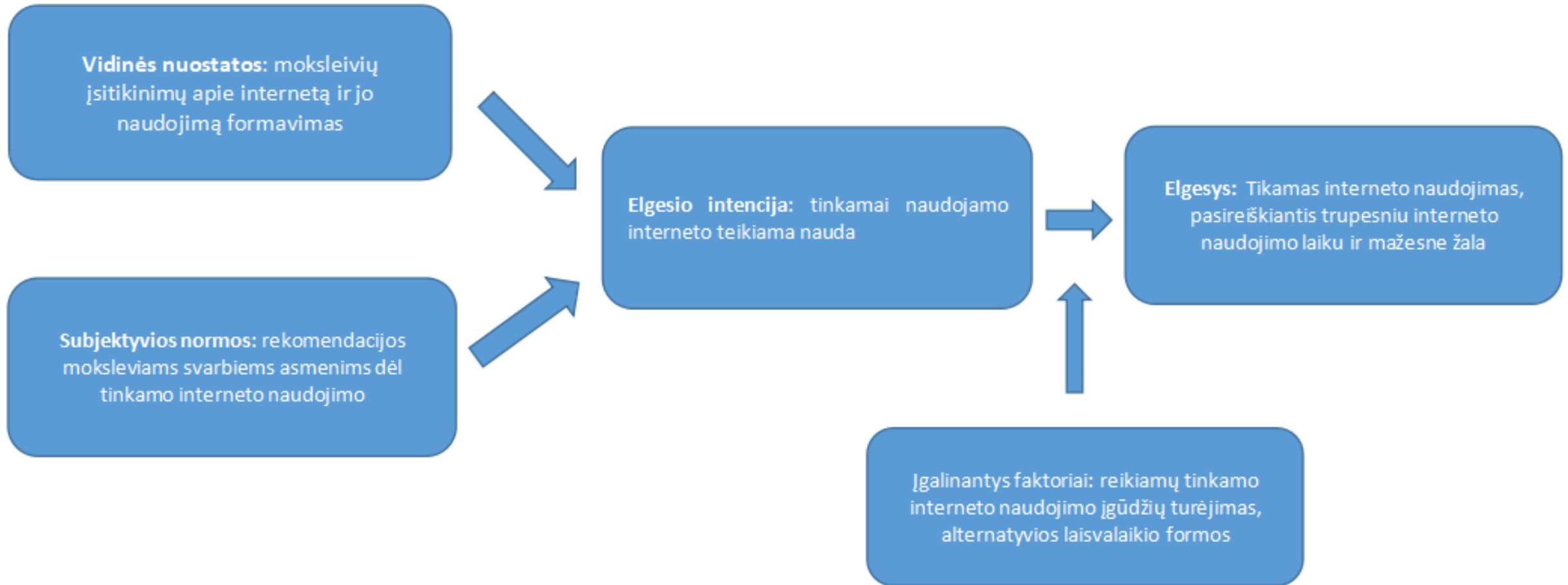

NEIGIAMO SKAITMENINĖS APLINKOS POVEIKIO PREVENCIJOS ALGORITMAS

BASNEF modelio taikymas siekiant sumažinti PNI

1

Adaptuota pagal J. Hubley (1988)

Bendro asmens atsparumo formavimas kaip PNI prevencija

“Vienintelis prevencinės pedagoginės veiklos tikslas - paauglių ir jaunuolių adaptyvių streso įveikos strategijų ir įveikos išteklių, kurie yra asmenybės atsparumo pagrindas, formavimas”

“Priklausomybės nuo interneto psichodiagnostiką reikia grįsti paauglių streso įveikimo modelių tyrimu ir jų asmeninių išteklių išsivystymo lygio analize, o prevencinėje pedagoginėje veikloje su paaugliais moksleiviais taikyti bendrą asmens atsparumo formavimo programą, pagrįsta paauglių adaptyvių įveikos strategijų ir jų įveikos išteklių ugdymu.”

(E. G. Shubnikova ir kt, 2017)

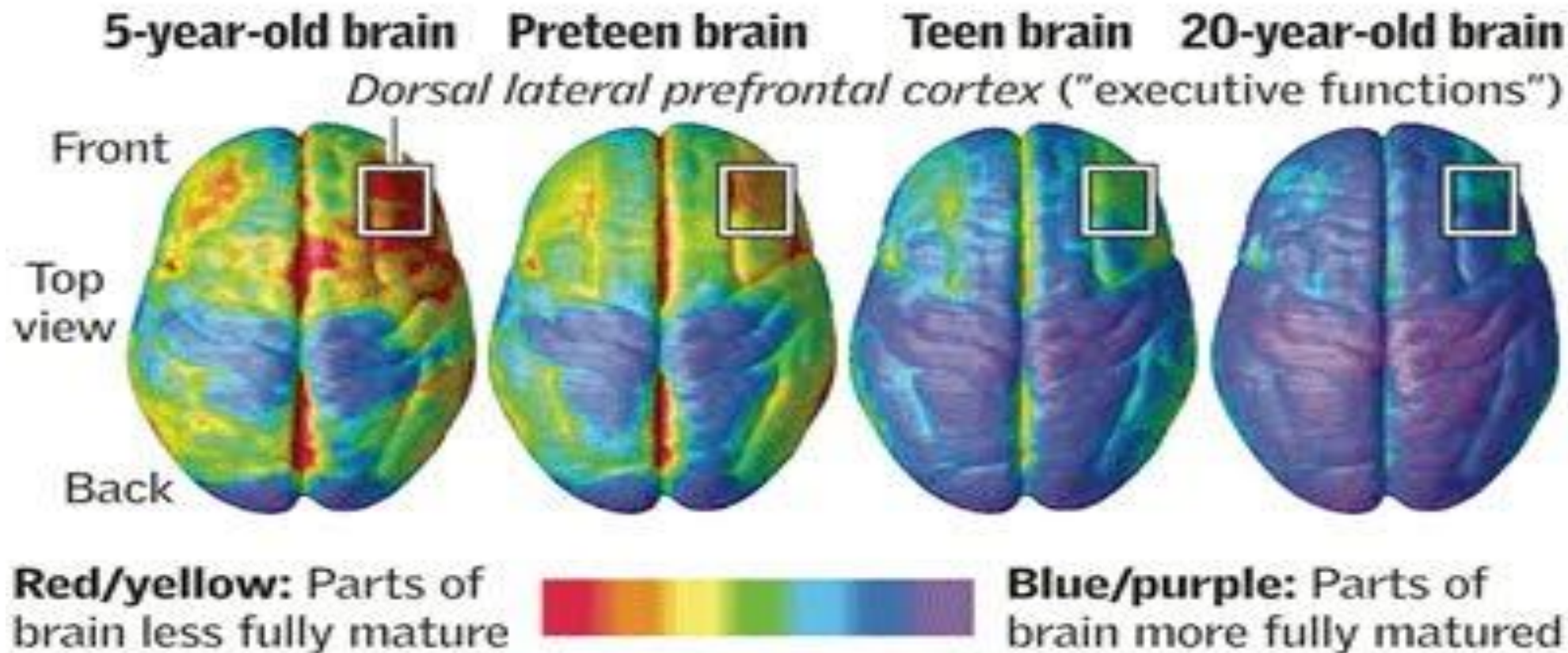
- **Psichikos sveikata** - tai psichikos gerovė, kuri leidžia žmonėms **susidoroti su gyvenimo sunkumais**, realizuoti savo gebėjimus, gerai mokytis ir dirbti bei prisidėti prie bendruomenės gyvenimo. Tai neatsiejama sveikatos ir gerovės dalis, kuria grindžiami mūsų individualūs ir kolektyviniai gebėjimai priimti sprendimus, kurti santykius ir formuoti pasaulį, kuriame gyvename.

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-health-strengthening-our-response>

Judgment last to develop

The area of the brain that controls "executive functions" — including weighing long-term consequences and controlling impulses — is among the last to fully mature. Brain development from childhood to adulthood:

Sources: National Institute of Mental Health;
Paul Thompson, Ph.D., UCLA Laboratory of
Neuro Imaging

Thomas McKay | The Denver Post

UGDYTI SKAITMENINĮ INTELEKTĄ – DQ (angl. Digital intelligens)

Skaitmeninis intelektas – tai socialinių, emocinių ir pažintinių gebėjimų visuma, leidžianti asmeniui įveikti iššūkius ir prisitaikyti prie gyvenimo skaitmeniniame pasaulyje.

Ši intelekto forma atsirado dėl žmonijos sąveikos su informacinėmis technologijomis.

(pagal <https://www.dqinstitute.org/global-standards/>)

8 DQ kompetencijų sritys

1. **Laiko prie ekranų valdymas** – gebėjimas savarankiškai kontroliuoti buvimo prie ekranų laiką (savikontrolė)
2. **Privatumo valdymas** – gebėjimas atsakingai tvarkyti savo asmeninę informaciją internetinėje erdvėje, siekiant apsaugoti savo ir kitų privatumą, sukuriant stiprius slaptažodžius, naudojant patikimas saugos priemones
3. **Saugumas elektroninėje erdvėje** – gebėjimas atpažinti el.patyčias, priekabiavimą, sukčiavimo atvejus, netinkamą turinį ir išmintingai reaguoti į situacijas
4. **Skaitmeninės teisės** – gebėjimas suprasti ir ginti asmenines ir įstatymines teises, įskaitant teises į privatumą, intelektinę nuosavybę, žodžio laisvę ir apsaugą nuo neapykantos kurstymo
5. **Skaitmeninis raštingumas** – gebėjimas rasti, vertinti, naudoti, dalytis ir kurti turinį, kritinis mąstymas, gebėjimas atskirti tikrąją ir melagingą informaciją, gerą ir žalingą turinį bei patikimus ir abejotinus kontaktus
6. **Skaitmeninis bendravimas** – gebėjimas bendrauti ir bendradarbiauti su kitais naudojant įvairias technologijas ir laikmenas, valdyti ir kurti teigiamą skaitmeninę reputaciją (savo pėdsaką el. erdvėje)
7. **Skaitmeninis emocinis raštingumas** – empatija, gebėjimas įsijausti į savo ir kitų poreikius ir jausmus internete, emocinis sąmoningumas ir savo jausmų navigacija, socialinis jautrumas.
8. **Skaitmeninis identitetas (verslininkas, bendrakūrėjas, virtualios erdvės pilietis)** – gebėjimas sukurti ir valdyti internetinę tapatybę ir reputaciją. Tai apima savęs, kaip asmens internetinėje erdvėje supratimą, tiek trumpalaikėje, tiek ilgalaikėje perspektyvoje ir buvimo internete valdymą.

(pagal <https://www.dqinstitute.org/global-standards/>)

